

10 ПЛАНИНИ В БЪЛГАРИЯ

Връх Мусала е най-високото и студено място в България.

Пирин планина с връх Вихрен

В Родопите са най-обширните изгледни гори в България.

Най-големите планини в България са Рила, Пирин, Стара планина, Родопи и Витоша. Горите им приютяват много диви животни. Техните природни богатства имат важно значение за хората.

Най-големите планини в България

Планините са част от прекрасната българска природа. Чистият въздух, снежните им върхове и вековни гори привличат много туристи. Планините пазят спомена за славното ни минало.

По средата на България се простира Стара планина. Тя е най-дългата наша планина. Разделя страната на Северна и Южна България. Огласяните от птичи песни гори приютяват много диви животни – сърни, елени, мечки, лисици, вълци.

Най-високо над равнините и низините се издигат Рила и Пирин. Върховете им са остри и скалисти. По стръмните им склонове се спускат буйни реки. По високите места, огрени от слънцето, блестят прозрачно чистите води на десетки езера. Наричат ги „сините очи на планините“.

В Рила се издига най-високият връх на Балканския полуостров – Мусала. По най-горните скалисти части на планините се срещат диви кози и скални орли.

На изток от Рила и Пирин е разположена планината Родопи. Гледани от високо, нейните заоблени върхове приличат на развълнувано море. Родопите са най-обширната планина в България. В нея се намират най-големите запаси на оловно-цинкова руда в България.

На юг от Софийското поле се издига Витоша. За разлика от другите високи планини, тя заема най-малка част от територията на България. Наричат я „белите дробове на София“.

Природни богатства на планините

В планините са разположени обширни широколистни и иглолистни гори, сочни пасища. Хората берат гъби, горски плодове, лечебни растения. През всички сезони има условия за почивка и спорт. Буйните и пълноводни реки се използват за производство на електроенергия. От добиваните руди се произвеждат метали.

Изглед от връх Ботев – най-високият връх в Стара планина

Любопитно

Най-високият връх в Пирин е наречен Вихрен заради честите силни ветрове. Елтепе е старото му име, което означава „връх на бурите“.

Предполага се, че името Рила означава „планина с много води“ и е дадено от древните жители на нашите земи – траките.

На юг от София се издига Витоша с Черни връх. Тя е четвъртата по височина планина в България.

кафява мечка

лисица

вълк

сърна

дива свиня

елен

Речник

Планините са високите, изпъкнали части на земната повърхност.

Отговорете

- 1 Кои големи планини са разположени в Южна България?
- 2 Какви природни богатства има в планините?

Наблюдавайте и открийте

- 3 Покажете на картата на с. 110 планината, която сте посетили, и я опишете. Разкажете как опазвате красотата на природата ѝ.
- 4 Назовете по снимките най-разпространените в планините диви животни.

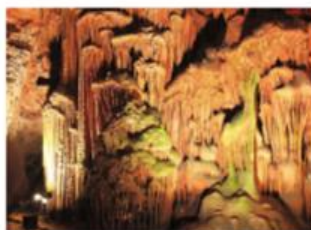
Проект

- 5 Заедно със съучениците си направете албум на най-известните български планини с текст и снимки или рисунки.

4 СТАРОПЛАНИНСКАТА ОБЛАСТ – НАЙ-ДЪЛГАТА ВЕРИГА

1. Местоположение на Старопланинската област

2. Пещерата Съева дупка е една от най-красивите в България.

3. Стара планина през зимата

Местоположение и природа

Старопланинската област се простира по средата на България (1). Разположена е на юг от Дунавската равнина и на север от Преходната област (вижте на картата на с. 68). На запад стига до границата ни със Сърбия, а на изток – до Черно море. Областта обхваща два планински обекта – Предбалкан и Стара планина.

Предбалканът заема северната, по-ниска част от областта. Състои се от **възвишения**, **ниски планини**, **повета** и **речни долини**. Там се намират красивите пещери Магурата и Съева дупка (2).

Стара планина заема южната, по-висока част на областта (3). Тясната верига се издига най-високо при връх Ботев – 2376 м. В недрата на Стара планина има въглища, медни и оловно-цинкови руди. Зимата в планината е студена и снежна, а лятото – прохладно. Планинската верига е преграда за студените северни ветрове, затова на юг от нея през зимата е по-топло. От Стара планина водят началото си река Тунджа и повечето дунавски **притоци**. Областта е богата на широколистни гори. Те са убежище за много диви животни – сърни, елени, лисици, мечки. По скалистите върхове се срещат диви кози и орли.

Използване на природните богатства. Градове

Ниските земи на Старопланинската област са обработваеми. Засадени са овощни дървета и лозя. От горите се добива **дървен материал**, от който се изработват мебели. Водната сила на реките се използва за **производство на електроенергия**. Планинските пасища осигуряват храна на хиляди крави и овце. От млякото им се произвеждат млечни продукти – масло, сирене, кашкавал. **Красивите пещери**, причудливите скали (4) и вековните гори са привлекателни за много туристи. През Искърския пролом и планинските **проходи** са прокарани пътища, които свързват Северна и Южна България. По-големите градове в областта са Враца (5), Ловеч, Велико Търново (6), Габрово.

Старопланинската област, наричана „гръбнакът“ на България, обхваща Предбалкана и Стара планина. Те са най-населените планини в България.

4. Беласицките скали, изваяни от природните сили. В подножието им има стара крепост.

5. Враца – паметникът на Христо Ботев. За свободата на България във Врачанския Балкан са загинали Христо Ботев и част от неговата чета.

Любопитно

Водопадът Скакля е най-високият испоставящо течащ водопад в България. Водата се спуска от 141 м. Намира се недалеч от град Враца.

6. Старата българска столица Велико Търново се намира край река Янтра.

Речник

Възвишението е издигнатата, невисока форма на повърхността.
Речната долина е дълбоката форма на повърхността, в която тече река.
Притокът е река, която се влива в по-голяма от нея река.
Проходът е по-ниско място в планината, удобно за прокарване на път.

Отговорете

1. С кое друго име е известна Стара планина?
2. Кои реки излизат от Стара планина? Къде се вливат?
3. Кои растения и животни се срещат в областта?

Наблюдавайте и открийте

4. Сравнете по местоположение и височина Предбалкана и Стара планина на картата на с. 68.
5. Как влияе Старопланинската верига на времето в Южна България?
6. Покажете на картата на България върховете и проходи в Старопланинската област.
7. Покажете на картата градове в областта. Разкажете за някои от тях.

Обсъдете

8. За какво се използват природните богатства на областта: въглища, руди, води, гори и пасища?
9. Кои природни и исторически забележителности са разположени в областта? Разкажете за тези от тях, които сте посетили. Съставете маршрут за екскурзия в Старопланинската област.

